

obala+: Idejna zasnova sobivanja lokalne skupnosti z morjem,

Univerza v Ljubljani: **Fakulteta za arhitekturo** - enoviti magistrski študij arhitekture (EMŠA) - **magistrsko delo**

opredelitev problema

Obalna mesta se danes soočajo z okoljskimi, prostorskimi in družbenimi izzivi. Ti procesi so vidni tudi v mestu Poreč, obalnem mestu na zahodnem delu Istre. Morje in njegov ekosistem ogrožata človek in njegovo onesnaženje. Nekdanji istrski industrijski obrati, ki so imeli pomembno gospodarsko in družbeno vlogo, danes zaradi prevlade turizma propadajo ali pa so porušeni. Lokalna skupnost zaradi pospešenega tempa življenja in masovnega turizma počasi izgublja kulturno identiteto, kar slabša vezi med prebivalci in prostorom ter spreminja obalno mesto v sezonsko destinacijo brez vsakdanjega življenja.

Izbrana lokacija ob morju v neposredni bližini starega mestnega jedra zajema degradirano območje, kjer sta nekoč delovali tovarna ribjih konzerv Školjka in avtoservis Remont. Po nujnem propadu v 1990-ih so se na lokaciji pojavili številni prizidki, brez jasnega urbanističnega koncepta, medtem ko so stari kamniti objekti ki nosijo identiteto prostora bili prepušteni propadanju. Danes območje s številnimi stavbami deluje introvertirano, je nevarno in dotrajano, ima le redke aktivne funkcije; nekdanji „duh kraja“ pa se z leti postopoma izgublja.

Osrednje vprašanje je: *Kako prenoviti degradirano obalno območje, da postane funkcionalen organizem, ki krepi lokalno skupnost in vzpostavlja trajosten odnos človeka z morjem?*

metode dela

Magistrska naloga vsebuje več sklopov. V uvodnem delu je poudarek na razumevanju teoretičnega okvira obalnih mest in predstavitvi Poreča. Teoretični del je razdeljen na tri sklope: prvi se osredotoča na morje, drugi na industrijo, tretji pa na lokalno skupnost. Preučevanje teh treh vidikov omogoča razumevanje konteksta, medtem ko primeri dobre prakse služijo kot izhodišče za vizijo.

Analični del predstavlja prostorske značilnosti izbrane lokacije, kar je ključno za njeno valorizacijo. Sledi katalog stavb, ki prikazuje obstoječe arhitekturne strukture, ki bi se na lokaciji ohranile in predstavljale izhodišče za idejni projekt.

Projektni del se razvija skozi idejo in referenčne primere. Na urbanistični ravni se oblikuje širša prostorska strategija, v kateri območje postane nov epicenter mesta, iz katerega se razvija fazni urbanistični koncept kot osnova za razvoj projekta. Sledi programska zasnova, ki vključuje tako arhitekturne kot urbanistične intervencije, le-te so podrobneje razvite v nadaljevanju. Ključen je arhitekturni koncept, ki izraža prostorsko idejo dveh tipov objektov in njihove povezave z morjem.

Idejna arhitekturna rešitev je v grafičnem delu predstavljena s prilogami. Te vključujejo situacije, načrte posameznih stavb s katalogi, ki prikazujejo različne scenarije in fleksibilno zasnovo prostorov. V grafični del so umesčene tudi fasade, prerezi in vizualizacije.

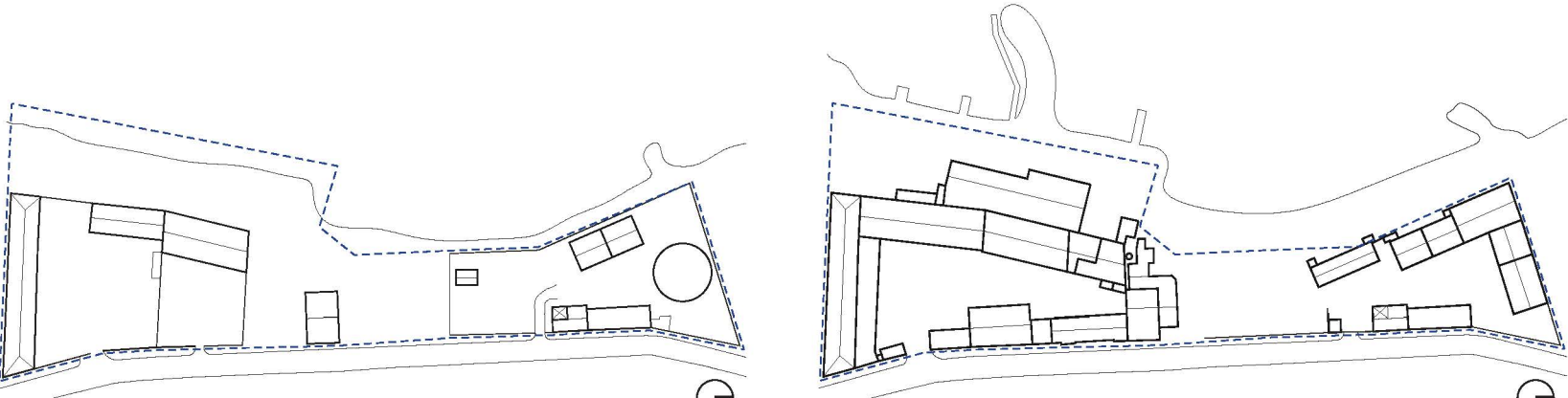
cilji

Namesto radikalnega preoblikovanja prostora projekt izhaja iz obstoječega prostorskega konteksta, prepoznava njegovo vrednost, ga revitalizira in nadgrajuje z novimi elementi, ki odgovarjajo potrebam mesta in njegovih prebivalcev.

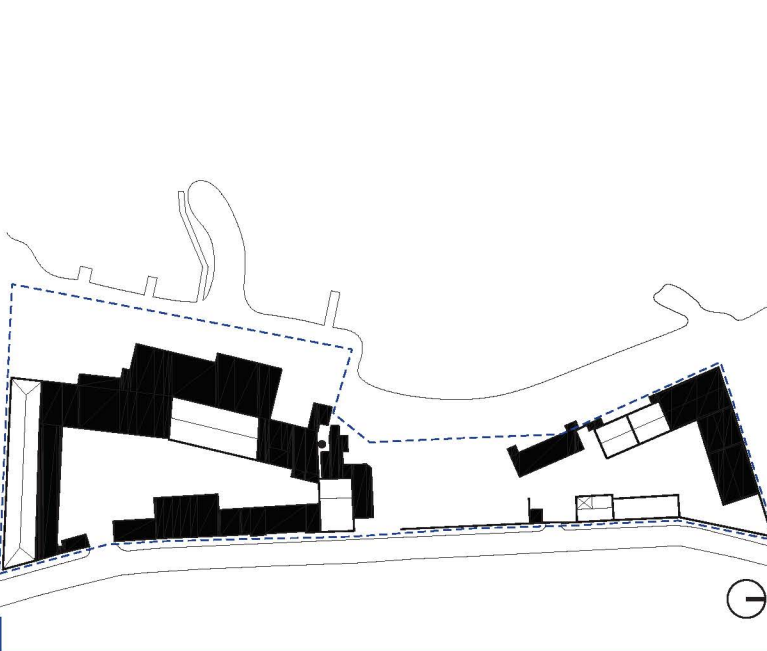
Vizija projekta je vzpostaviti živahen epicenter aktivnosti ob morju, ki deluje kot stičišče lokalne skupnosti, obiskovalcev in morja. Prostor je zasnovan kot odprt in dostopen ter spodbuja socialno interakcijo, s čimer se krepi lokalna identiteta in pripadnost kraja. Lokalna skupnost pridobi svoj prostor v mestu za bivanje, delo in ustvarjanje, hkrati pa prepoznavna morje kot sopotnika, iz katerega se uči in s katerim sobiva.

Cilj projekta je razviti celovito urbanistično in arhitekturno rešitev, ki spoštuje prostorsko identiteto območja in hkrati omogoča njegovo preobrazbo. Idejna zasnova ustvarja odprto in prilagodljivo prostorsko strukturo, ki dopušča postopni razvoj in vključevanje različnih programov skozi čas. Prostor deluje kot fleksibilen okvir, sposoben odzivanja na spreminjajoče se potrebe lokalne skupnosti, pri čemer ohranja prepoznavno identiteto prostora ter krepi njegov stik z morjem.

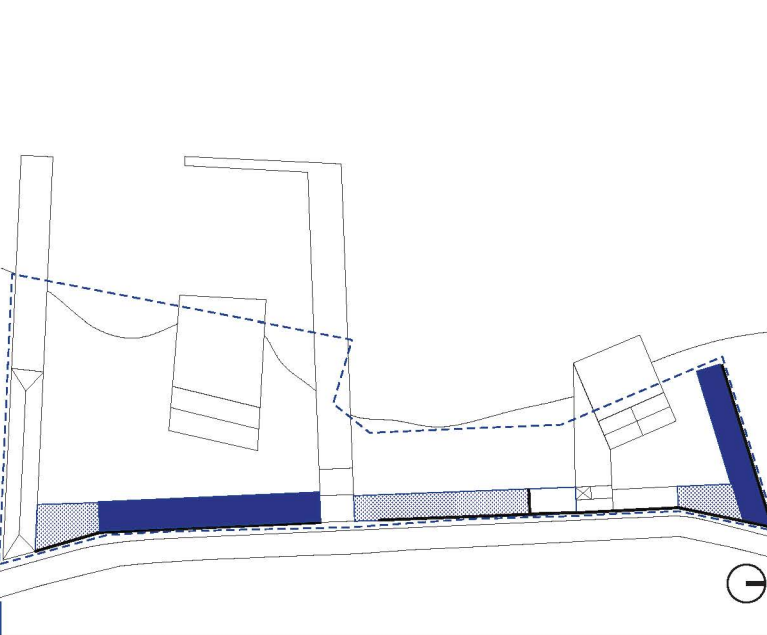
urbanistični koncept

lokacija leta 1924
Na obravnavani lokaciji je leta 1924 stalo osem samostojnih stavb, jasno razporejenih notraj prostorsko definiranih celot. Kompleks je bil proti vzhodu, v smeri ulice, zaključen z opornim zidom, ki se je nadaljeval v nižjo ograjo okoli celotnega območja. Ta robni element je jasno vzpostavil mejo med mestnim tkivom in območjem.

faza I - prostorska razbremenitev lokacije
Prva faza urbanistične intervencije izhaja iz valorizacije obstoječega stanja. Proces se začne z odstranitvijo neustreznih prizidkov, ki so skozi leta degradirali prvotno kompozicijo, ter z rušitvijo dotrajanih obalnih pomolov. S tem se prostor očisti naključnih dodatkov in ponovno vzpostavi izvirno strukturo. Ta faza pomeni prostorsko razbremenitev območja in ustvarja pogoje za nadaljnji razvoj, ki temelji na spoštovanju zgodovinske dediščine.

faza II - novogradnje in posegi ob opornem zidu
Oporni zid predstavlja pomemben morfološki element prostora, saj območje jasno zamejuje proti mestu. Njegova obnova je predvidena kot izhodišče za vzpostavitev nove urbane poteze ob vzhodnem robu območja. Ob njem se umestijo novogradnje ter odprti javni prostori, kot so ploščadi in stopnišče, ki program nadgrajujejo. Zasnova odpira poglede mesta proti morju ter se kot podaljšek promenade razširi na strehe novogradenj, kjer ustvarja nove javne površine. Zid tako ni več ločnica, ampak postane element povezovanja mesta in morja.

vizualizacija, pogled s strešne opazovalnice - med nebom in morjem

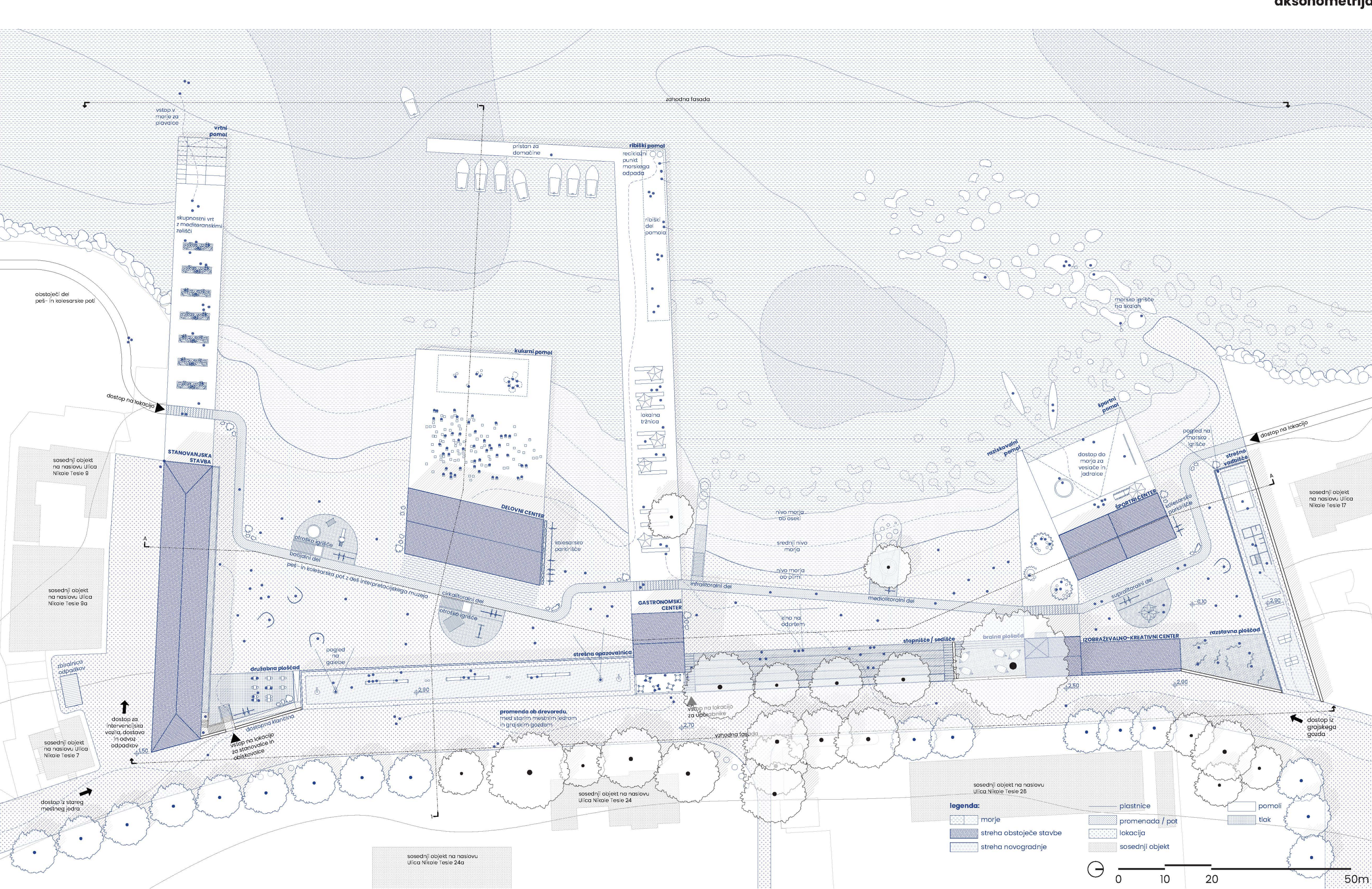
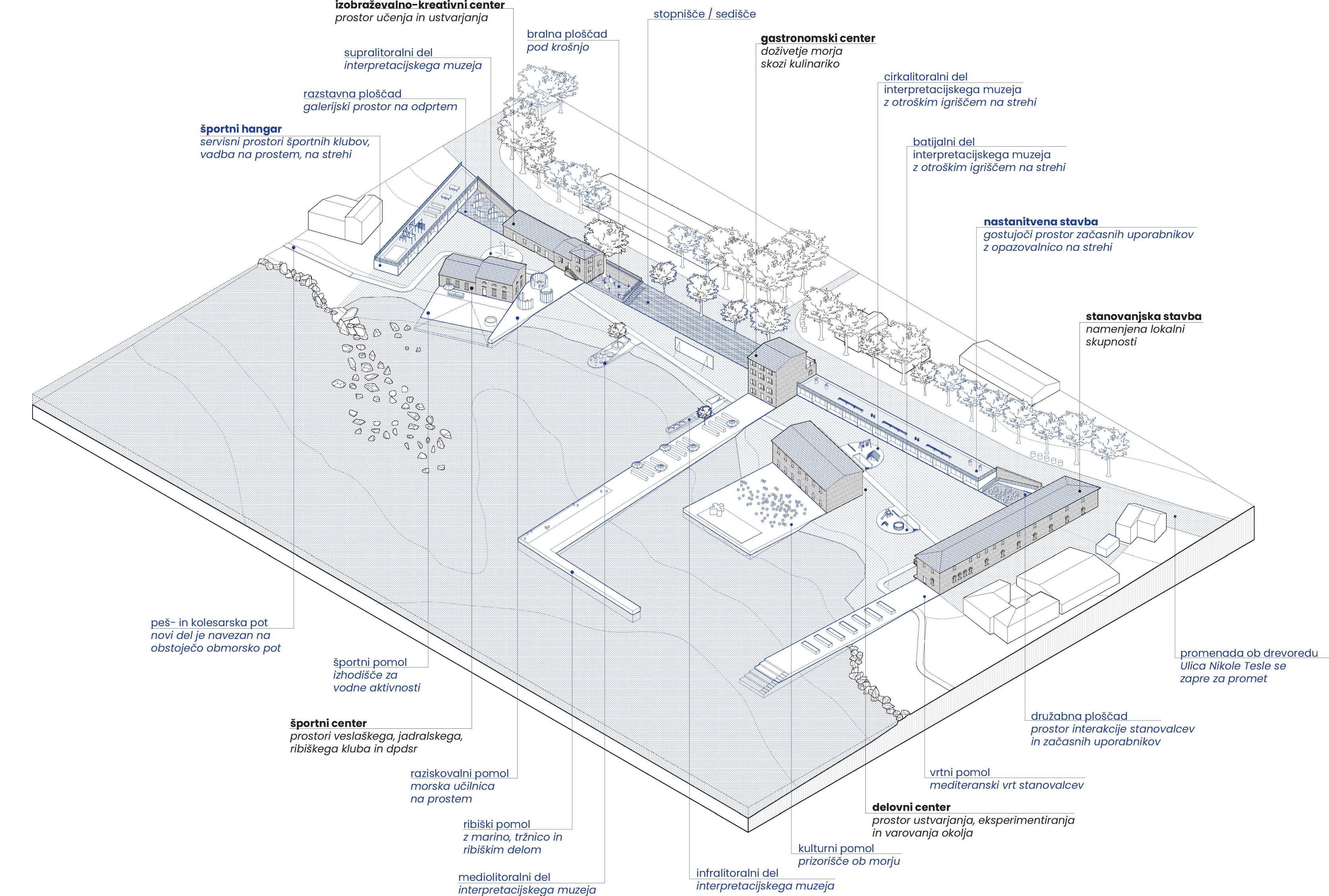
lokacija danes
Skozi desetletja je območje izgubilo svojo jasno prostorsko logiko. Na lokaciji so bili zgrajeni številni prizidki in pomožni objekti brez celovitega urbanističnega koncepta, medtem ko so izvirne stavbe postopoma propadale. Prostor je postal introvertiran in zaprt, brez jasne povezave z mestom in morjem. Severno in južno sta se oblikovali dve zaprti dvorišči, proti katerima so se objekti odpirali, vendar je celota izgubila svojo prostorsko identiteto.

faza I - prenova in prilagodljiva raba obstoječih objektov
Obstoječe stavbe se prenovijo ob ohranjanju njihove simbolne in prostorske vrednosti. Prenova ne pomeni zgolj konservacije, temveč ponovno rabo, saj se v notranjosti vzpostavijo novi programi. Ti se z morjem povežejo preko pomolov, ki delujejo kot prostorske razširitve notranjih vsebin. Koncept sledi načelu ravnovesja med grajenim in naravnim: kar se morju odvzame z novimi pomoli, se mu vrača z vstopanjem morja v lokacijo. Tako nastaja preplet kopnega in vode, kjer območje ne deluje več kot trdna meja, temveč kot prostor dialoga z morjem.

vizualizacija, pogled na obalo - kjer sobivata morje in človek

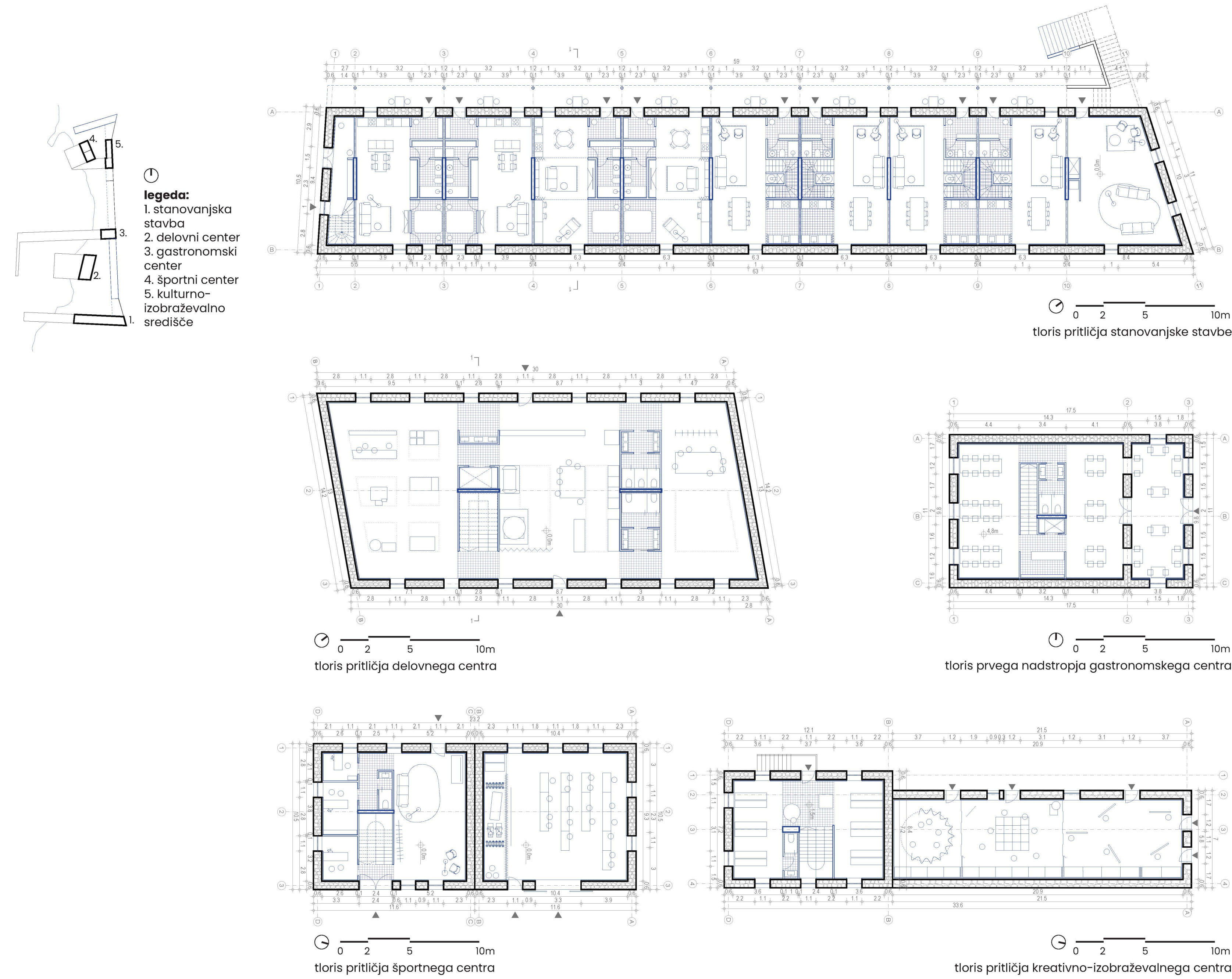

vizualizacija, pogled na obalo - kjer sobivata morje in človek

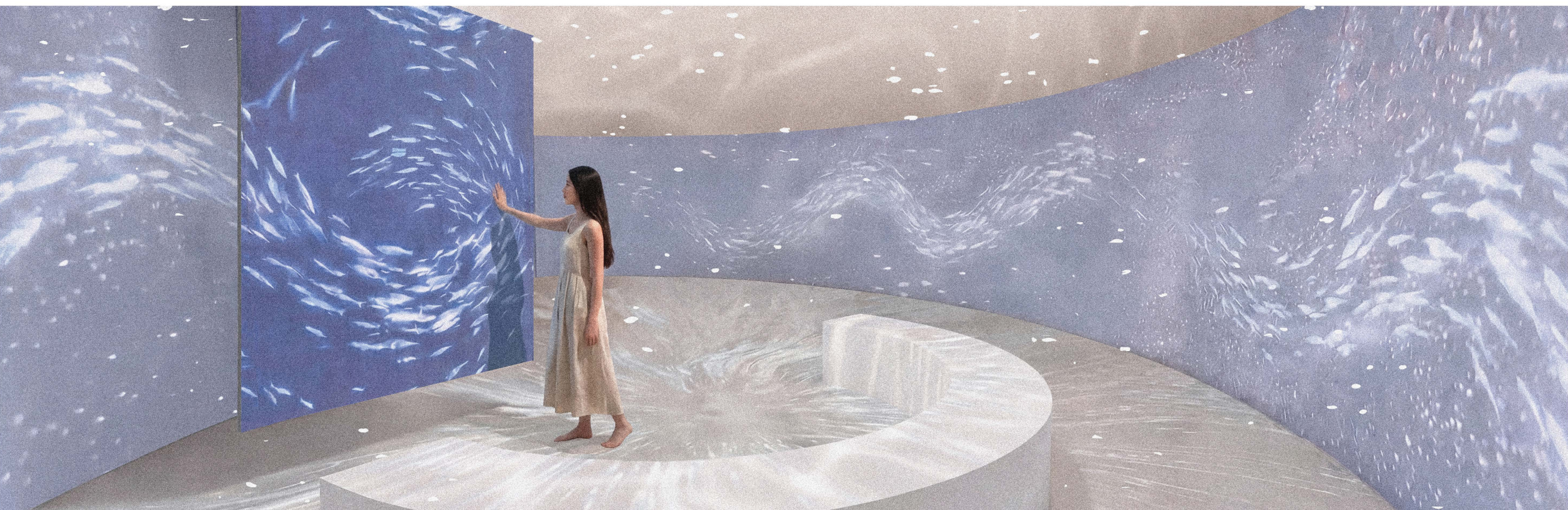
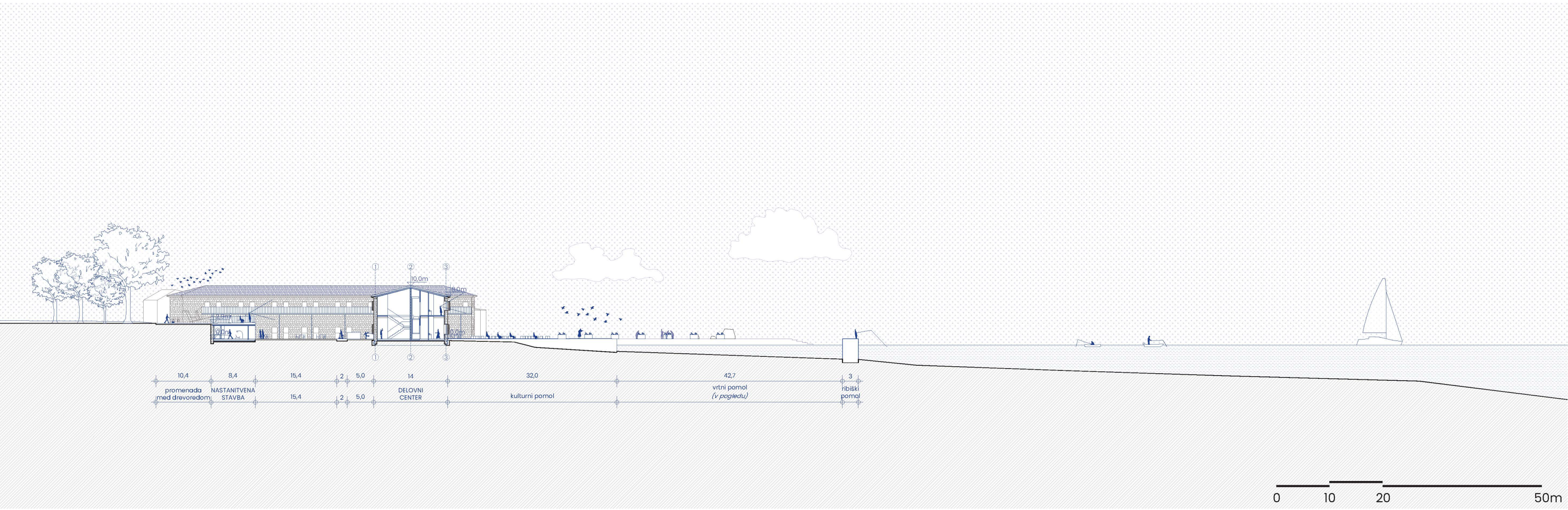
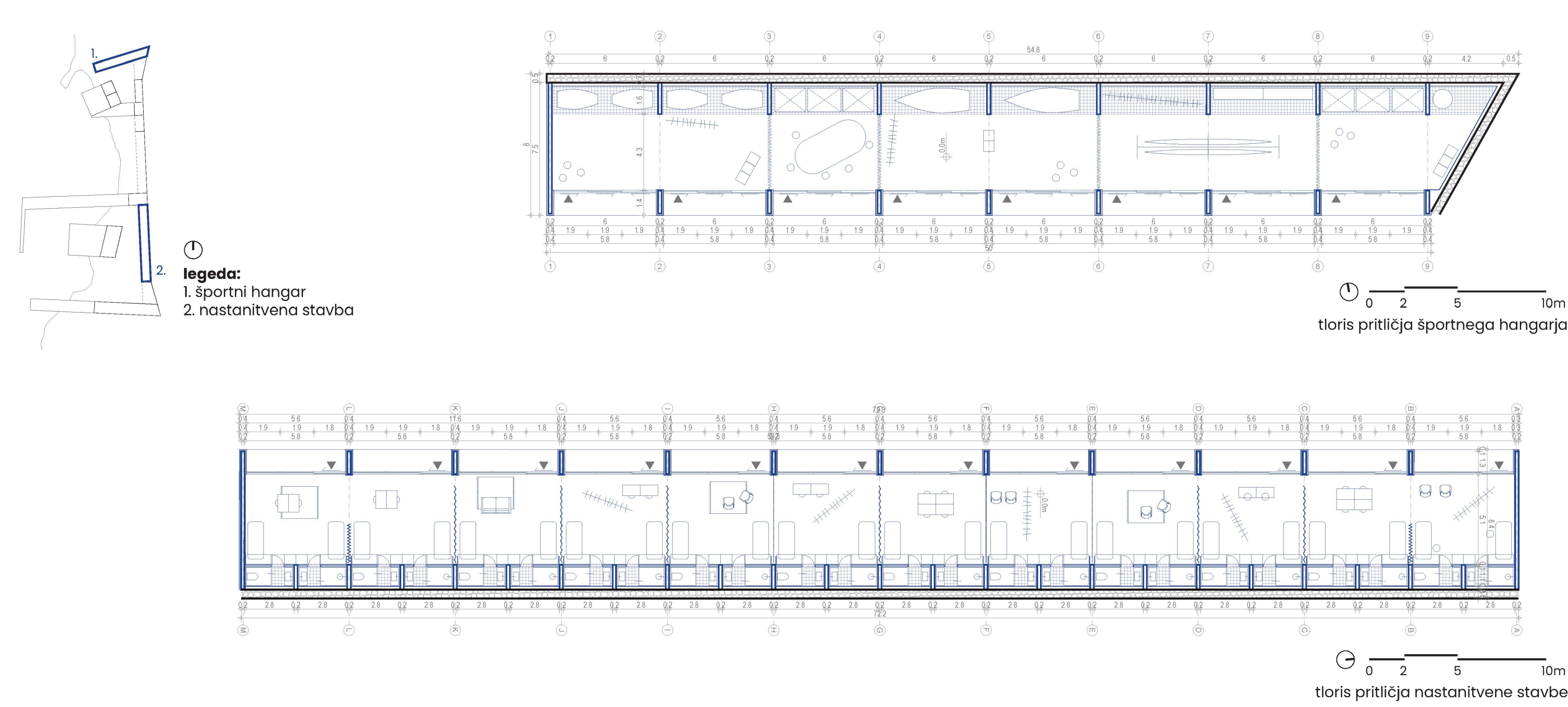
z revitalizacijo zapuščenega industrijskega območja v Poreču

avtor: **Tea Berljavac** - mentor: **doc. Gašper Medvešek** - leto izdelave magistrskega dela: **2026**

tlorisi tipičnih etaž, obstoječih objektov po prenovi

tlorisi tipičnih etaž, novogradenj:

vizualizacija, interpretacijski muzej / cirkulatorni del - v objemu morskega življenja

arhitekturni koncept pri obstoječih objektih

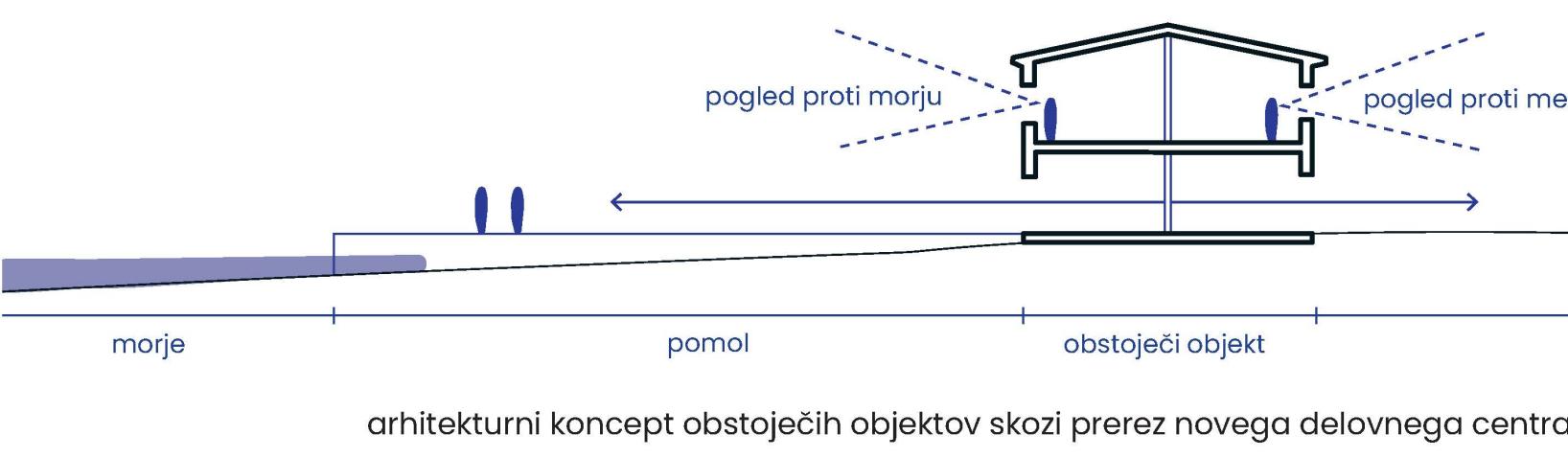
Pri objektih tipa A, torej obstoječih stavbah, se arhitekturni koncept razvija skozi tlorise in prereze objekta, pri čemer se prepletajo ideje o fleksibilnosti tlorisa ter o prostorski in vizualni povezavi z morjem, ki se izraža v prerezu.

Arhitekturni koncept je v tesni povezavi z urbanističnim konceptom, saj je v svojem bistvu ideja o povezovanju notranjega prostora z okolico, predvsem z morjem.

Skozi tlorise se razvija ideja o longitudinalnem servisnem jedru in odprtih prostorih okoli njega. Odprti prostori so fleksibilni in imajo različne scenarije uporabe. Na ta način objekt postane dinamičen in aktiven, sposoben prilagajanja različnim programskim potrebam ter časovnim spremembam.

V prerezih se razvija ideja povezave obstoječih stavb, ki so volumensko definirane s svojimi obodnimi kamnitimi zidovi, z okolico in morjem. Tako se oblikujeta dve ključni ideji: prva je povezava skozi poglede na obe strani stavbe (proti morju in proti osrednjemu dvorišču), druga pa dojemanje objekta kot stičnega elementa med kopnim in morjem.

Ta povezava se vzpostavlja tudi pomol, ki postane razširitev objekta – prostorsko in programsko, kot prehodni prostor med arhitekturo in morjem ter kot platforma aktivnosti.

arhitekturni koncept pri novogradnjah

Pri objektih tipa B, torej novogradnjah, se arhitekturni koncept razvija skozi tlorise in prereze objekta.

Arhitekturni koncept izhaja iz umestitve novogradenj ob obstoječi oporni zid, ki definira prostor območja. Ta loči nivo mesta od nivoja lokacije in določa prostorsko logiko celotnega območja.

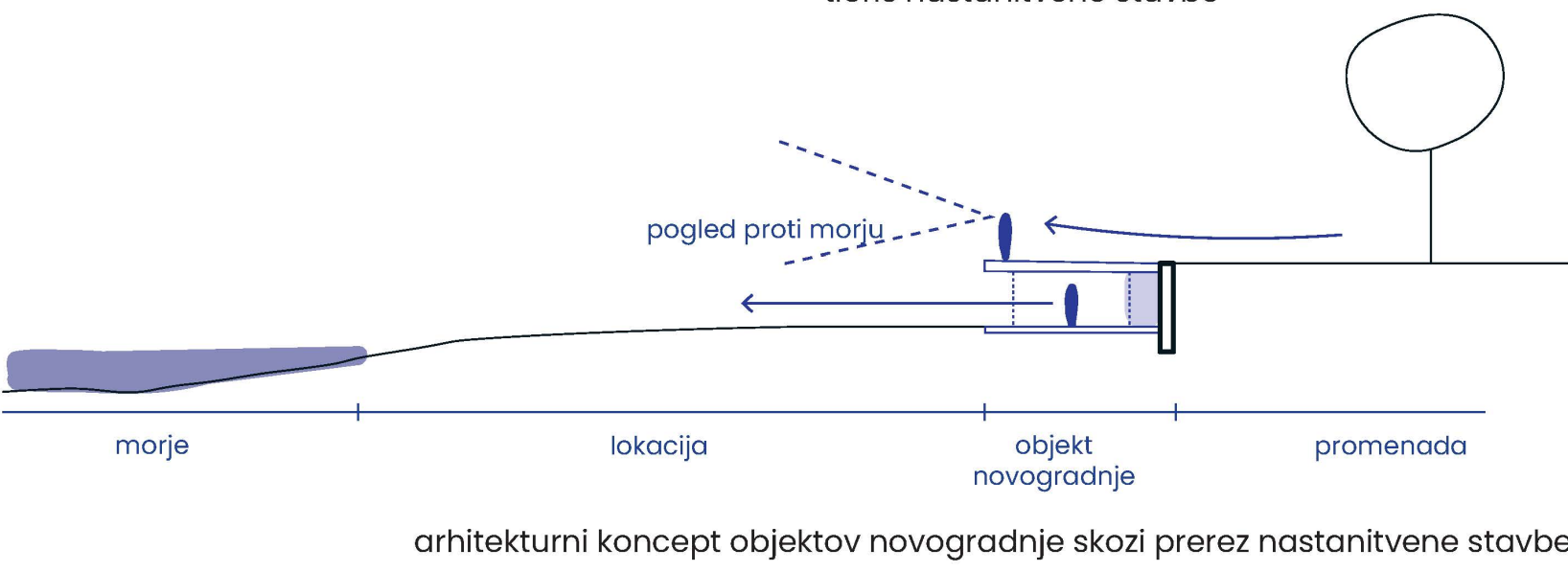
Pri razvoju tlorisov je bila ključna ideja fleksibilnosti ob vprašanju enostranske orientacije objektov. Servisni prostori so zato umešeni na strani objekta ob opornem zidu, s čimer se osprejeda sprosti in tako odpre na zunanji prostor.

Pritličje tako ostaja prilagodljivo; v njem se razvijajo enote, ki se lahko poljubno združujejo glede na želje in potrebe uporabnikov, oziroma se njihov namen uporabe razlikuje glede na del dneva.

Pri snovanju arhitekture skozi prerez je ključna prav umestitev med dvema nivojema. Ker se lokacija nahaja pod nivojem mesta, je posebna pozornost namenjena „peti fasadi“ – strehi. Ta predstavlja dopolnitev promenadi, ki se nanjo prostorsko razširi. Strešne površine so tako zasnovane kot horizontalne ploščadi, ki simbolno nadaljujejo idejo pomola.

Koncept hiše kot pomola tako postane osrednja ideja zasnove, arhitekturni volumen se razume kot podaljšek, ki vzpostavlja vizualno povezavo z morjem.

S to zasnovo projekt ne le odgovarja na prostorske omejitve lokacije, temveč jih pretvarja v svojo prednost. Arhitektura tako deluje kot vmesnik med mestom in morjem ter ustvarja nov, kakovosten javni prostor.

vizualizacija, interpretacijski muzej / infralitoralni del - med posedonijo in morjem, kjer valovi rišejo svetlobo